

## Osamljeni nedosledni klerikalni šovinisti

Druga junija smo praznovali 14. obletnico proglasitve republike, ki je sad antifasistične in s tem tudi naše borbe. Bistvo in glavna vsebina te republike je, oziroma bi morala biti, republiška ustava, ki je ena izmed najbolj naprednih na Zahodu, ki pa se žal v marsičem ni uresničila. Zato so zadobile tudi uradne proslave obletnice ustanovitve republike vsako leto bolj formalne, to je hladen značaj, kakor ga zadobi pač vsaka stvar, ko postane gola navada. Temu pa se ne smemo tuhati, saj je večina sedanjih vodilnih ljudi, ki imajo v rokah oblast, takrat glasovala za monarhijo, za katero se je še posebno potegovala Cerkev. Na takšno zgolj formalno proslavljanje republike pa ne pristajajo resnično demokratične sile, čeprav so izričajne od oblasti, ter ob tej priliki še posebno opominjajo na dožinjnost uresničenja vseh ustavnih določb.

Proti popolnemu uresničenju ustave na političnem, socialnem in gospodarskem področju, to je proti spremembam sedanjega ustroja ter proti združitvi sil, ki bi jih lahko uresničile, so se združili vladajoči monopoli in nazadnjaški vatikanski krogi, ki so s svojo zadnjo »noto« v glasilo »Osservatore Romano« z dne 17. maja odločno zapovedali, da se morajo katoličani in političnem življenju popolnoma podrediti in pokoriti cerkvenim ukazom z izgovorom, da gre za dušno pastirsko in ne za formalno politično nagibe. In »eneidvisni«, dejansko pa skrajno desničarski tisk, se še večkrat in sramoval brez sleherne zadrege objaviti podobne »note«, ki so ga poslali milanski nadškof Montini duhovnikom svoje nadškofije, ki so ga prosili za »direktive« v odnosu do sedanjega političnega položaja.

Kot vidimo, so se združili vsi nazadnjaški krogi, da bi preprečili sleherni politični in socialni napredek v državi, ki ga je začrtala republiška ustava. Pri nas pa je treba k temu splošnemu vsedravnemu položaju dodati še dejstvo, da se neče spoštovati ustavna določba o zaščiti narodnostnih manjšin (člen 6) niti splošna določba o pravih državljanih (člen 3).



Spomenik naše dobe (Punch, London)

Singmanrijeva diktatura je zrušena, toda južnokorejska vojska ni kos položaju. Zato vlada velika negotovost glede rešitve sedanega stanja, ko se ne ve, kdo pravzaprav vlada.

Japonci na splošno prijazno gledajo na protiameriške demonstracije študentov in sindikatov, naperjene proti japonsko-američnemu paktu o medsebojni varnosti, ker so izolirani od kitajskega tržišča. Verjetno bo Eisenhowerjev obisk preklican.

Neuspeh pariške konferen- ce je oslabil Mac Millanova vlado. Prepričan med šestimi deželami skupnega evropskega tržišča in sedmimi deželami področja svobodne izmenjave, ki jih podpira Anglija, postavlja pred ameriško vlado zelo kočljiva vprašanja.

General de Gaulle se čuti okrepljenega zaradi neuspeha pariške konferen- ce, v kolikor ta neuspeh zmanjšuje ugled ZDA. De Gaulle je odklonil načrt za atomsko integracijo gen. Norstada in je sklenil, da bo nadaljeval politiko neodvisne obrambe.

Vojški udar je odstranil Menderev režim, ki je bolj kot kateri koli uvažal deset let finančno in vojaško pomoč ZDA. Gospodarski položaj v Turčiji je obupen. Turčija bo ostala še štiri leta s svojimi vmesnimi oporišči za rakete bistveno važna točka za ameriško strategijo.

Podpora, ki jo dajejo ZDA maroškiemu kralju Mohammedu VI, ki je sam prevzel predsedstvo vlade, grozi Američanom, da bodo popolnoma pretrgali vezi z naprednimi gibanji, v katerih je vključena večina prebivalstva, in sicer z Maroško zvezo dela in Nacionalnim združenjem ljudskih sil.

ZDA so sklenile, da ne bodo dajale gospodarske pomoči Kubi, toda se bojijo, da bo močna protiameriška propaganda Fidela Castra povzročila velik odmev v Južni Ameriki, kjer se je že večkrat pokazal odločen odpor proti politiki ZDA, zlasti za časa potovanja podpredsednika Nixona v maju 1958.

Režim Ngo Dinh Diema je vedno bolj šibak, uprava je povsem korumpirana. Tudi v tej državi se vedno bolj krepi partizansko gibanje, ki nadzira več pokrajin.

Gen. Cengkašek se je znašel na čelu najbolj stare vojske (povprečna starost vojakov znaša 34 let), ki je hkrati najbolj draga na svetu. Starec je popolnoma blokiral razvoj odnosov med ZDA in Kitajsko.

Beg princa Sufanuyonga, voditelja stranke Patet, je povzročil okrepitev partizanskega gibanja, ki je osvobodilo številna področja laoskega ozemlja.

Tako je pariški napredni tednik »Express« prejšnji teden predložil svojim čitateljem ameriške skrbi v svetu po neuspehu pariške konferen-

## Na Zahodu še vedno ni podrobnih komentarjev o zadnjem sovjetskem razorožitvenem načrtu

Na splošno uradno poudarjajo, da bo treba predloge skrbno proučiti, v neuradnih (in ponekod tudi v uradnih) krogih pa govorijo o »propagandi« - Destruktivni krogi skušajo predvsem poudarjati oster napad Hruščeva na Eisenhowerja - Pismo Hruščeva ameriškim senatorjem - Cyrus Eaton povabil v ZDA vzhodnoevropske voditelje - Pred dvema letoma je bilo nad Kitajsko uničeno ameriško letalo »U-2«

WASHINGTON, 4. — Ameriški poslanik v Moskvi Thompson bo odpotoval 14. junija iz Moskve v Washington, kjer bo ostal okoli 10 dni. Ameriško poslanstvo v Moskvi sporoča, da ima to potovanje pravičen značaj in da je bilo že zdavnaj predvideno. Vendar pa v diplomatskih krogih pripominjajo, da se bo poslanik med svojim bivanjem v Washingtonu vsekar posvetoval z visokimi funkcionarji državnega departmaja v zvezi z odnosi med SZ in ZDA.

V zahodnih prestolnicah še vedno ni podrobnih uradnih komentarjev o govornu Hruščeva o novih sovjetskih predlogih. Zato so neuradni komentariji bolj negativni. Razumljivo je namreč, da skušajo destruktivni krogi predvsem poudarjati oster kritik Hruščeva proti Eisenhowerju in se ne ozirajo na pozitivnost novih sovjetskih predlogov. Tisti, ki jih omenjajo, pa po svojem starem običaju trdijo, da gre za propagando.

V Washingtonu, Parizu in Londonu so uradno izjavili, da bodo nove sovjetske predloge skrbno proučili. Vendar pa je znaničilo, da je kanadski zunanji minister Green izjavil v parlamentu, da so sovjetski predlogi spovsem obremenjeni s propagandističnimi nameni. Dodal pa je, da jih bodo »kljub temu skrbno proučili«. Po mnenju ministra bi morali sovjetski načrt obravnavati na konferenci desetotrice v Zenevi, ki bo v tork spet začela zasediti. Agencija TASS je sporočila, da je pomočnik sovjetskega zunanjega ministra Zerin že odpotoval v Zenevo, kjer bo vodil sovjetsko delegacijo v omenjenem odboru.

Predstavnik italijanskega zunanjega ministrstva je sporočil, da niso še uradno dobili pisma Hruščeva z novim sovjetskim načrtom. Ko ga bodo dobili, ga bodo skrbno proučili. Tudi tu pripominjajo, da je najbolj primeren forum za proučevanje konferenca desetotrice o razorožitvi v Zenevi. Ameriški državni tajnik Herter je danes objavil izjavo v zvezi z obtožbami Hruščeva proti Eisenhowerju. Trdil je, da je Hruščev »egradiral mednarodne odnose

odložena. V odgovoru pravi Hruščev, da je SZ skušala stioriti vse mogoče za sklicanje konferen- ce najvišjih in za njen uspeh.

V svojem odgovoru, ki je namenjen še posebno Adliju Stevensonu, senatorju Fulbrightu, senatorju Rayburnu in senatorju Lyndonu Johnsonu, pravi Hruščev dalje: »Vše pismo naslovljeno vašemu predsedniku, s katerim ga prosite, naj me obvesti, da je demokratiška stranka nasprotovala odložitvi konferen- ce najvišjih, mi je bilo poslano po ameriškem poslanstvu v Franciji 19. maja. To se je zgodilo potem, ko je predsednik Eisenhower torpediral konferen- co, ker ni hotel priznati temeljnih pravil za normalne odnose med dvema državama.«

»Ljudstvo SZ, nadaljuje pismo, je mnogo računalo na to konferen- co, ker jo je imelo za važen in velik korak za rešitev važnih mednarodnih vprašanj, s katerimi se zmanjšuje mednarodne napetosti in za odstranitev grožnje jedrske in raketne vojne.«

Ce gledamo na zadevo trezno, bomo objektivno videli, da ni protislovij med ameriškim in sovjetskim ljudstvom. Veliko ljudstvo naših dveh držav se nima o čem kregati, ker ima razsežna ozemlja in velika naravna bogastva.

Kakršni koli ameriški korak z namenom izboljšanja odnosov med obema državama, zagotovite miru in mednarodno varnosti, bo v naklonjenosti sprejet in bo uvažal vso podporo SZ.«

Ameriški milijarder Cyrus Eaton se je večer razgovarjal s časniki v vzhodnem Berlinu. Sporočil je, da je povabil voditelje Vzhodne Nemčije, Madžarske, Poljske in CSR, naj obiščejo ZDA kot njegovi gostje. Eaton je prišel v vzhodni Berlin iz Varšave in se je v Berlinu sestel z vzhodnonemškimi voditelji. Povedal je, da je povabil v ZDA Grotewohla in Ulbrichta, vzhodnonemškega župana Eber-

ta, predsednika madžarske vlade Muennicha, tajnika KP Madžarske Kaderja, predsednika poljske vlade Cyrankiewicza, tajnika KP Poljske Gomulko in predsednika čekoslovske vlade Sirokega. Pripomnil je: »Rekel sem jim, da, če jih ameriška vlada ne bi povabila uradno, bi bil prav rad njihov gostitelj.«

Izjavil je zatem, da ne ve, ali bodo ameriške oblasti dovolile potrebni vizum, in je dodal, da bi po njegovem mnenju obisk vzhodnoevropskih voditeljev koristil, kakor je koristil obisk Hruščeva v ZDA. Dejal je, da bi bil obisk voditeljev Vzhodne Evrope konstruktiven in bi pripomogel k izmenjavi mnenj.

Zatem je Eaton izjavil, da verjame v kapitalizem, toda je tudi prepričan, da bo komunizem v Vzhodni Evropi ostal. Izjavil je: »Prepričan sem, da komunizem ni bil vsiljen poljskemu in čekoslovaškemu ljudstvu. Ti narodi so ga sami uvedli. Na Madžarskem, če je bil komunizem postavljen s silo, se je to zgodilo v mnogo manjši meri, kakor mi mislimo. Toda najsij je bil vsiljen ali sprejet, je tam, da ostane.«

Eaton je dejal, da bi morale ZDA prenehati svojo propagandno dejavnost proti komunističnim državam, in je pripomnil, da bi morala radio »Glas Amerike« in radio »Svobodne Evrope« prenehati »propagandistične napade na komunizem«. Pripomnil je: »Vsi ameriški politiki, da bi tamkajšnje ljudstvo spreobrnil, so zgubili časa in denarja. Napadi jih še tesneje združujejo in krepijo njihovo mnenje. Dobro veste, da sem kapitalist in verjamem v kapitalizem. Toda kapitalizem lahko ima uspeh samo tam, kjer ga ljudstvo želi, in ne tam, kjer mu nasprtuje.«

Agencija TASS objavila intervju Hruščeva moskovski »Pravdi«, ki bo objavljen jutri. Hruščev ponovno obrazlože vzroke ki so onemogočili plodne razgovore v Parizu, in poudarja, da razgovori niso bili mogoči, ker Američani niso objavili izjave, v kateri bi prizna-

li, da ZDA niso imele prav, ko so kršile sovjetsko suverenost. Hruščev dodaja, da je izjava, ki jo je podal predstavnik Bele hiše Hagerty, samo epizoda, da se potvori dejansko stanje in da se pozneje opraviči ter prediranje konferen- ce najvišjih s strani ZDA.

Hruščev omenja tudi izjavo Eisenhowerja na pripravljani seji v Parizu in pravi, da, če so ZDA eres želele dvostranske razgovore s Sovjetsko zvezo, bi morale obsojiti svojo izvalno politiko proti Sovjetski zvezi, obsojiti poletje ameriških letal nad sovjetskim ozemljem in dati zagotovilo, da se ti poleti v prihodnje ne bodo ponovila.

Kanadski list »Montreal Star« piše danes, da je bilo pred dvema letoma uničeno nad Kitajsko ameriško letalo »U-2«, ki ga je vodil nek Kitajec s Formoze. Dopolnil kanadskega lista v Washingtonu pravi, da je dobil informacije iz pristojnih ameriških vojaških krogov. Pilot se je med svojim poletom nad Kitajsko moral spustiti niže in takoj so ga obkrožila lovška letala »MiG«, da ga prisilijo k pristanku. Toda pilot je pristal na gumb in letalo se je razletelo. Na tla so padli samo drobni koščki.

Kanadski list dodaja, da je kitajska vlada protestirala zaradi kršitve kitajskega zračnega prostora. Toda protest, ki je bil eden od tistih v tedanjem času, je ostal neopazen. List zaključuje, da imajo letala »U-2« dolgo časa oporišča na japonskem ozemlju.

Bivši ameriški poslanik v Moskvi George Kennan je v zvezi z večeršnjimi izjavami državnega tajnika za obrambo Gatesa, češ da so sovjetska opozorila na povračila nad sovjetsko ozemlje, samo propaganda, izjavil: »Jaz bi bil zelo zelo previden, preden bi prišel do zaključka, da se Sovjeti poslužujejo propagande na vojaškem področju.«



MARK TWAIN SANATORIUM APETIT

Osamljeno poslopje, ki stoji na vrhu hriba, poračnega s smrekami...

Opravičil sem se mu in ostal. «Prav. Prepričan sem bil, da boste ostali...»



Dusan Milovanovic, Vinjeta

Na koncu je med jedmi poročilo pisalo: «Surovi mornarski škornji, zmehčani v loju...»

Kaj nam storiš? Naj kadim ali berem? Cele ure sem bral in kadil. Knjige so bile skoraj povsem enake...



Dijaki Znanstvenega liceja, ki so nastopili v Anouilhovi «Antigoni»...

Izšla je še ena knjižna izdaja dela Franceta Prešerna

Prešerna ni nikoli preveč. In čeprav že skoraj vsako leto izidejo Prešernove poezije ali izbori iz njegove zbirke...

VELIK LIK IZ TRŽAŠKEGA ITALIJanskega književnega ustvarjanja

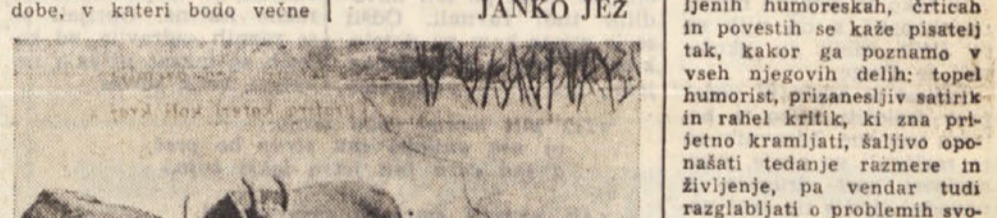
Umberto Saba prej priznan v tujini kot po italijanski uradni kritiki

Pesnik je prejel pravo priznanje šele po drugi svetovni vojni - Dobil je nagrado «Viareggio», priznanje akademije «Lincei» in še častni doktorat rimske univerze

Kmalu bo tri leta odkar je umrl v Gorici tržaški pesnik Umberto Saba. Uradna kritika do druge svetovne vojne je Umberto Saba kot pesnika in umetnika dolgo odklanjala...

Kot vidimo, je Sabov umetniški svet zapleten. Formalno se izražajo razkošnim obiljem govornih oblik, priscrhnih vabil in intimnih samogovorov. Včasih izpade prozaično zaradi težnje po preprostosti...

sa vsakdanjosti, čeprav žive in utripajoče, kakršna je športno zanimanje moderne osebnosti...



Načrt repertoarja SG za prihodnjo sezono

Slovensko gledališče v Trstu se je za prihodnjo sezono odločilo za sledeči okvirni repertoar: Jože Javoršek, Manevri; Oton Zupančič, Veronika Deseniška...

Umberto Saba je bil v tesnem stiku z vsakdanjimi dogajanjem v Trstu. Morda se je prav zaradi tega odnos do ljudi in okolja razvil v pesnika, kakršnega danes občudujemo in slavimo...

Dve posnetka iz zadnjega, osemnajstega zvezka revije Jugoslavija. Gornji kaže Sušo hrvatskega slikarja Krsta Hegedušića, spodaj pa je detajl iz scene oznanjenja v poreški Efrazijski baziliki...









Mogočne demonstracije v Tokiu proti novi vojaški pogodbi z ZDA

Demonstrantje so protestirali tudi proti obisku Eisenhowerja Nad pet milijonov delavcev je stavkalo, da podpre akcijo proti pogodbi - Poseben avtomobil za Eisenhowerja, da ga zavarujejo «pred dežjem»

TOKIO, 4. — Japonski državni svet proti japonsko-ameriški vojaški pogodbi je organiziral za danes enotne protestne demonstracije proti ratifikaciji nove pogodbe, ki predvideva ameriška vojaška oporišča na Japonskem za vsaj deset let in ki podrejuje vso japonsko zunanjo politiko ameriški politiki. V tem svetu je včlanjenih 140 strank ter političnih, sindikalnih, študentskih, ženskih, mladinskih, kulturnih in socialnih organizacij.

«Mednarodna politika» o pariškem neuspehu

Karamanlis in Averof obiščeta 30. t. m. Jugoslavijo Končani jugoslovansko-norveški razgovori

(Od našega dopisnika) BEOGRAD, 4. — Glasilo Zvezno novinarjev Jugoslavije «Mednarodna politika» piše danes v zvezi z neuspehom konferencie na najvišji ravni v Parizu. Zastopniki politike hladne vojne in nasprotniki politike miru in aktivne koeksistence so izvršili organiziran napad, da bi prekinili začeti proces pomirjevanja v odnosih med Vzhodom in Zahodom. Ta njihov pokus ni popolnoma uspel zaradi močnega vpliva sil miru, ki so stopile v obrambo politike pomirjevanja in preprečile nadaljnje poslabšanje položaja. Iz številnih uradnih in neuradnih komentarjev se vidi, da se sedaj skuša izveči nauk iz pariške krize. Če se ne uupostave kratkovidnega Pekinška, kjer se niso domeli, da je stvar miru na svetu edini zanesljiv okvir, v katerem je mogoče uresničiti nacionalne pravice in diplomatske stremeljnje, ter slobodnost političnih skupin v Bonnu in v nekaterih drugih zahodnih državah, je na svetu prevladala težnja po odločnosti, da se zavzame politika, ki je pripeljala do pariške krize. Vzoredno s tem prihajajo do spoznanja in priznanja, da se bodo morali v bodoče najti bolj odgovarjajoči okviri pogajanj in rešitev, tako za vprašanja svetovnega kot odzega evropskega.

7 dni v svetu

(Nadaljevanje z 2. strani) Treznejše analizirali posledice pariškega neuspeha, je prihajala do vedno večjega izraza potreba po novih razgovorih. Nadaljuje se medtem pogajanja o prekinitvi jedrskih poizkusov, te dni pa se bodo nadaljevali tudi razgovori v odboru deseterice OZN in ob tej priložnosti bodo začeli svetovni proučevati novi sovjetski načrt. Zenevski razgovori postajajo še toliko važnejši po pariškem neuspehu. In še posebno važnosti bo pridobilo zasedanje skupščine OZN, kakor je poudaril tudi tajnik Hammarskjöld. Pomembno je pokazalo, da so združeni narodi mednarodni forum, ki ga ni mogoče obiti pri važnih pogajanjih, ki se tičejo vsega sveta. In prav to dejstvo poudarja tudi novi sovjetski predlog.

V Turčiji iščejo trupla ubitih

ANKARA, 4. — Uradni predstavnik odbora narodne enotnosti polkovnik Allatli je izjavil, da oblasti zbirajo informacije o žrtvah odstavljenege režima. Včeraj so javili, da so trupla nekaterih žrtev zrezali na kose in jih vrgli v Zivalim. Danes pa je polkovnik Allatli izjavil, da ni še popolnih dokazov o tem, kar da zbrane informacije ni so uradne in jih je treba še preveriti. Podrobnosti bodo objavljene, takoj ko bodo znane.

Pred popolno likvidacijo francosko-afriške skupnosti

Slonokoščena obala, Dahomey, Niger in Gornji Volta bodo razglasili neodvisnost 20. avgusta - Zaskrbljenost v Parizu, ker bodo te države v OZN prav gotovo podpirale Alžirce v njihovi borbi

PARIZ, 4. — Poltém opazovali v francoski prestolnici ugotavljajo, da je francosko-afriška skupnost mrtva, potem ko je po spremeni ustave skupina štirih držav francoske Ekvatorialne Afrike zahtevala in praktično dosegla neodvisnost. Značilno je tudi, da je predsednik de Gaulle imel v senatu skupnosti kratek, jedek in zelo hladen govor.

General Taylor razgalja privid...

(Nadaljevanje z 2. strani) svojim stališču. Z njim pa vsa ameriška obrambna strategija. Ta po temelji na načelu «brezopojnege koncepta kratke vojne». Toda gen. Taylor in tudi gen. Carboni v zvezi s tem omenjata slabe izkušnje, ki jih je imel Adolf Hitler s svojim načrtom o nagli vojni. Hitler je računal, da bo vojno končal v kakem mesecu. V sedanjih razmerah pa Ratford verjetno računa s še krajšo vojno, saj ima na razpolago atomsko sredstva. Toda Hitlerju se je vojna zavlekla za šest let. Kdo jamči Ratfordu, da bi se tudi njegova morebitna vojna ne mogla podaljšati. In v tem primeru ameriška obrambna sila, kot ji pravijo, povsem odpove, ker ni na to pripravljena, seveda, in kolikor bi ji morebitni nasprotnik sploh pustil priti do besede...

Turčija

Po vojaškem udaru v Turčiji so arretirali tudi vse poslance Menderesove demokratske stranke. Oboženi so, da so kršili ustavo, ker so glasovali za ustanovitev priskočne komisije o dejavnosti republikanske stranke. Prav tako bodo oboženi kršitve ustave bivši predsednik republike Bajar, bivši predsednik vlade Menderes in vsi njegovi ministri. Bivši notranji minister Gedik, ki je bil med glavnimi krivci, je napravil somojar. Skočil je skozi okno vojaške akademije v Ankari, kjer je bil zaprt.

Nenni pristaja na dialog s KD o perečih vprašanih dežele

Sklepi centralnega odbora PSI še vedno v ospredju zanimanja

Poslanec Dino Del Bo (KD) o proporcionalnem sistemu za pokrajinske volitve (Od našega dopisnika) RIM, 4. — V središču pozornosti političnih krogov prestolnice so še vedno sklepi centralnega odbora socialistične stranke in polemika, ki se je po teh sklepih razvila predvsem med KD in PSI. Deljansko sicer ne gre za pravo polemiko, ampak za dialog med demokrati in socialisti, pri čemer se, kljub ponavljanju svojega stališča, vendarle dopušča možnost neke vrste sodelovanja na konkretnih vprašanih italijanskega političnega življenja.

General Gursel o odnosih z Jugoslavijo

BEOGRAD, 4. — Predsednik nove turške vlade general Gursel je izjavil dopisniku «Politika», da njegova vlada nima namena ustanoviti novo politično stranko. Dodal pa je: «Vendar pa vam ne morem z gotovostjo reči, kaj se bo zgodilo pozneje, vem, ali se bo čutila taka potreba».

Nova nevarnost v Južnem Čilu

SANTIAGO, 4. — V pokrajini Valdivia so razglasili danes izjemno stanje in vlada je odredila evakuacijo mesta.

TURIZEM advertisement with various hotel listings: HOTEL «GALEB» KOPER, HOTEL «TURIST» ANKARAN, HOTEL «TRIGLAV» KOPER, HOTEL «HOTEL BELLEVUE» LJUBLJANA, HOTEL «HOTEL POSTA» TRST, HOTEL «HOTEL PALACE PORTOROŽ», HOTEL «HOTEL ESPLANADA» ZAGREB, HOTEL «HOTEL CENTRAL PORTOROŽ», HOTEL «HOTEL BELLEVUE JEZERO».